

Değişim olgusu/isteği mi, değişim korkusu mu?

Değişimler karşısında eskiyi korumaya ve onarmaya, onu eskisi gibi sürdürme uğraşına mı önem veya öncelik vermeliyim, yoksa bu değişimlerle birikmiş olan negatifleri radikal bir kararla ve hızla ortadan kaldırmaya ve yeniyi kurmaya mı yönelmeliyim?

Akın Atauz

27/05/2023

Bir işleyiş ya da toplumsal süreç/pratik sürüldükçe, zamanla hem pozitif hem de negatif anlamda sonuçlar üretir. Başka bir deyişle, her olgunun hem olumlu hem de olumsuz sonuçlarla birlikte geliştiğini söyleyebiliriz. Bunun önermeyi, her sürecin/oluşumun kendi normal gelişim temposu içinde bazı değişimler yarattığı, ama biriken negatifler nedeniyle, bazı anlarda/durumlarda daha hızlı veya daha radikal değişimlere ihtiyaç olduğu biçiminde yorumlayabiliriz. Bu çok genel önerme, belki fay kuşaklarında biriken enerjiden, kıyı biçimlerini/çizgisini değiştiren aşındırma gücüne ve toplumlarda uzun zamanda oluşan güçlü/radikal değişim isteğine kadar birçok konuda, bakış açısı ya da değerlendirme yaklaşımı sağlayabilir.

Siyasal yönetime dair seçimlerin de bir anlamda, doğal-ekolojik ve toplumsal değişimler/evrim gerçekleşirken, biriken bu olumsuzluklara verilen toplumsal-siyasal yanıtlara aracı olduğu düşünülebilir. Bu durumda toplum esas olarak, şu soruyu yanıtlıyor olacaktır: Değişimler karşısında eskiyi korumaya ve onarmaya, onu eskisi gibi sürdürme uğraşına mı önem veya öncelik vermeliyim, yoksa bu değişimlerle birikmiş olan negatifleri radikal bir kararla ve hızla ortadan kaldırmaya ve yeniyi kurmaya mı yönelmeliyim?

Bu iki yanıtın arkasındaki temel motifleri, birincisi için:

- Hızlı değişimin getireceği yeniliklerin mevcut dengeleri ve işleyiş kurallarını da bozacağı, iyi-kötü bir örüntü yaratmış alışkanlıkların ve referansların kaybolacağı, hassas bir (toplumsal-ekonomik-kültürel vb.) birikimle/geçmişle olan bağın kopacağı, dolayısıyla kurulacak yeni yaşama biçiminde makul bir yer edinebilmek için gereksiz yere çok çaba gösterilmesi gerekeceği kaygısı,

İkincisi için ise:

- Artık dayanılmaz derecede birikmiş olan (toplumsal-ekonomik-politik ve kültürel vb.) olumsuzlukların/çürümenin, bir an önce ortadan kaldırılması ve “yeni” kurmanın heyecanı ve dinamizmi ile almaşık keşifler ve yaratıcı çözümler arayabilme-bulma olanaklarının artması olasılığı,

biçiminde özetleyebiliriz.

Bütün dünya halklarının (olabildiği kadar dürüst ve güvenilir olduğunu varsayalım) siyasi seçimlerde, kabaca buna benzer bir soruyu yanıtlamakta oldukları düşünülebilir.

Toplumların yeğlemelerini, daha çok **Avrupa** tarihi örneklerine bakarak, kabaca “muhafazakarlar” ve değişik dozlarda ve hızlarda

“değişimciler”/“dönüşümcüler/devrimciler” olarak gruplandırılabiliriz. Bu büyük kategoriler “sağ” ve “sol” olarak da adlandırılabilir.

Bu iki çok büyük kümenin, kendi seçimlerini yaparken, aslında nasıl bir dünya, yaşam çevresi veya toplumsal ilişkiler/düzenlemeler istedikleri/yeğledikleri veya öngördükleri hakkında, ayrıntıya girmek yararlı olacaktır, ama belki sadece “muhafazakar” seçmenin yeğlemeleri üzerinde durmak, yeterlidir.

Muhafazakar/ sağ kanat, nasıl dünyada bir düzeni kurmak istiyor?

Brexit’ten sonra **İngiltere**’de, **Trump**’la birlikte **ABD**’de, **Putin** ve oligarkların kurmuş olduğu **Rusya**’da, **Latin Amerika**’nın bazı ülkelerinde, **Macaristan**’da, **Polonya**’da, son 10-15 yılda **Türkiye**’de, vb. görüldüğü, **İsveç**’te, **Finlandiya**’da vb. görülmeye başlandığı gibi, muhafazakar kanadın kendi içinde bile görece liberalleri elediği ve etkisizleştirdiği bir dünyaya doğru hızla gidiyor olabiliriz.

Bu dünya düzeninin etkili bir biçimde çalışabilmesi ve sürdürülebilir olması için:

- Hiyerarşik ve eşitliğin söz konusu olamayacağı bir güç ve iktidar yapısı olmalı. Güçlü olanlar, daha az güçlü olanlara ne yapacaklarını/nasıl yapacaklarını bildirmeli,
- Kusursuz bir asimetri sağlanmalı:
 - erkekler kadınlara,
 - zenginler yoksullara,
 - güçlüler güçsüzlere,
 - gelenekler (savaş ve bazı durumlarda ticaret/sömürü için gerekli teknolojik yenilikler hariç) yeniliklere,
 - çoğunluk azınlıklara (ten renginden başlayarak, etnik, dil ve lehçe farkları, din-mezhep farkları, cinsel kimlikler, kültürel aidiyetler vb. nedeniyle azınlıkta kalanlara),
 - yerliler göçmen ve mültecilere,

- silahlı olanlar silahsızlara-sivillere, vb. tam olarak egemen olmalı ve hiçbir biçimde hesap vermemeli (Bunun örneğini **Mandela** öncesi **Güney Afrika Cumhuriyeti**'nde görmüştük),
- İnsan hakları ve adalet gibi kavramların hiçbir biçimde talep edilemeyeceği bir toplumsal yapıda,
 - varlıklı olanların politik olarak da güçlü olduğu/ yönettiği ve gücünü meşrulaştıran politikacıların, güç ve iktidar için gerekli “rekabetçi demokratik” zemini/parlamentoyu sağladığı ve
 - bu “meşruiyetin” gerekli denetimi ve baskıyı (ya da iktidarın güvenliğini) sağlayanın yasaları belirleme yetkisinin (objektif hukuka uymak gereği bulunmaksızın) mutlak biçimde politik bir zemin oluşturduğu,
 - komplo/kumpas ve fesat türü kötücül kavramlarının, hakikat kavramından üstün olduğu bir adalet ortamının kabul edildiği ve egemen medya organlarının inandırıcılığı garanti ettiği, bir hukuk sistemi ve anayasal düzen kurulmalı,
- Zenginlerin giderek zenginleşebileceği bir çalışma/emek (sömürü) düzeni, bu yasalara göre tanımlanmalı ve süreç iyi işlemeli,
- Üst-ast ilişkisinde otorite ve boyun eğme, emirleri yerine getirmek/mutlak itaat esas olmalı,
- Bilim ve akademi, genellikle kapitalist üretim/üretim artışı, kar çoğaltımı ve rekabetçi bir ortamda üstünlük sağlaması, caydırıcı silahlar geliştirebilmesi vb. amaçlarıyla kurulmalı ve geliştirilmeli,
- Teknoloji, özellikle şiddet-savaş teknolojisi ve silahlardan sağlanacak kar/zenginlik, sadece iktidar grubu tekeline veya oligarşisine ait olmalı,
- Dünyada barış değil savaş veya soğuk savaş hali geçerli olmalı (ya da her an savaş çıkabilecekmış gibi savaşa-saldırıya hazır bir ordu bulundurulmalı ve militarizm inandırıcı bir senaryoyla diri tutulmalı),
- Eleştiri, karşı çıkış, alternatif yaklaşımlar veya mevcut ve zorbalıklar üzerine kurulmuş dengelerin bozulmasına neden olacak her direniş bastırılmalı (eğer toplumsal olarak bir supap işlevi görmek üzere kullanılacaksa, bunun da iyi izole edilmiş ve zararsızlaştırılmış bir çevre içinde kalması sağlanmalı),
- Bir kadın-bir erkek ve çocuklardan oluşan aile, toplumda temel ve güçlü bir kurum olmalı, çocuk sayısı artırılmalı ve nüfus artışı garantiye alınmış olmalı,
- Homojen toplum içindeki
 - güçsüzler, engelliler, her hangi bir nedenle farklı olanlar (eğer **Nazi Almanya**'sındaki gibi yok edilemiyorsa) görünmez kılınmalı,
 - eğer farklı olanlar ve azınlık durumundakiler/yabancılar-göçmenler-mülteciler vb. ekonomik amaçla kullanılacaksa, sadece hizmet etmek amacıyla ve asıl toplumun yapmayı istemeyeceği kirli ve kötü işleri yapmak üzere, en aşağıda olmayı benimsemesi koşuluyla kabul edilmeli,
- Kültürel olarak sadece seçkinlere ve parası/iktidarı olanlara yönelik sanat ve sanat üretenler yaşayabilmeli ve sanatçılar özgür değil bağımlı olmalı,
- Dine ve dinsel kurumlara sorgulanmaz bir üstünlük sağlamalı, din devletin en önemli ideolojik aygıtlarından biri olmalı, asıl önemli olanın yaşadığımız somut ve

gerçek dünya olmadığı düşünçesine itaat/iman her şeyden önce gelmeli, din adamları sivil toplumun nasıl yaşayacağını, gündelik yaşamın her aşamasında belirlemeli ve denetim altında tutmalı.

Henüz muhafazakar kent özelliklerine bile ulaşamadık; listeyi geliştirebiliriz, ama burada bırakalım.

Seçim bizim.

29 Mayıs'ta ("Fatih'in İstanbul'u fethettiği" günde) Türkiye toplumunun/toplulukların seçimini göreceğiz.

Akın Atauz